

اوقات فراغت؛ سرمایه‌ای که هدر می‌رود

غنی‌کردن اوقات فراغت جوانان یکی از دغدغه‌های اصلی خانواده‌هاست که با فرا رسیدن فصل تابستان پررنگ‌تر می‌شود؛ هر چند مساله اوقات فراغت باید برای تمامی گروه‌های سنی جامعه بدرستی مدیریت شود. حال در این میان دو گروه نوجوان و جوان از مدیریت نشدن این حوزه بیشترین آسیب را می‌بینند.

غنی‌کردن اوقات فراغت جوانان یکی از دغدغه‌های اصلی خانواده‌هاست که با فرا رسیدن فصل تابستان پررنگ‌تر می‌شود؛ هر چند مساله اوقات فراغت باید برای تمامی گروه‌های سنی جامعه بدرستی مدیریت شود. حال در این میان دو گروه نوجوان و جوان از مدیریت نشدن این حوزه بیشترین آسیب را می‌بینند. همان‌ا، مددیت نشدن، این، حهه بشت ب، آسیب ا، م، بنند. برای نمونه این روزها تعداد نوجوانان یا جوانانی که بی هدف در معابر شهر پرسه می‌زنند کم نیست یا معضل استفاده نادرست از فضای مجازی به یکی از دغدغه‌های اصلی خانواده‌ها بدل شده است. تنها ماندن خانواده‌ها در بحث مدیریت و برنامه ریزی برای اوقات فراغت فرزندان‌شان سبب شده آنها کیفیت را فدای کمیت کنند و با ثبت نام کودکان خود در کلاس‌های زیاد آموزشی به نوعی انرژی آنها را گرفته و در اوقات فراغت - که لحظات گرانبهایی برای شکوفایی خلاقیت و کسب مهارت است - نتیجه دلخواه نگیرند. برای بررسی این موضوع میزگردی با حضور مهدی علی اکبرزاده، مدیر کل فرهنگی وزارت آموزش و پرورش، دکتر محسن ایمانی روان شناس و مدرس دانشگاه تربیت مدرس و داوود نوری سرپرست اداره کل طرح‌های ملی جوانان وزارت ورزش و جوانان میزگردی برگزار کرده ایم. در این میزگرد مهمانان جام جم از نبود متولی مشخص در این حوزه و لزوم افزایش آگاهی مسئولان، خانواده‌ها و جوانان حرف زدند و تاکید می‌کنند با مهارت آموزی می‌توان اوقات فراغت جوانان و نوجوانان کشور را به نحو مطلوب غنی کرد.

با توجه به شرایط جامعه می‌توان گفت بیشتر بار غنی کردن اوقات فراغت جوانان و نوجوانان اکنون روی دوش خانواده‌هاست و چون آنها در این مسیر تنها مانده اند جامعه با مشکلاتی مانند افزایش آسیب‌های اجتماعی میان جوانان و نوجوانان روبه روست. به نظر می‌رسد بیشتر دستگاه‌ها و نهاد‌ها رسیدگی به این موضوع را فراموش کرده اند و در این میان فقط آموزش و پرورش و بخش جوانان وزارت ورزش و جوانان اندکی به این مساله می‌پردازند؛ درحالی که فعالیت آنها نیز نتوانسته مشکلات این حوزه را بخوبی پوشش دهد. برای نمونه از حدود 13 میلیون دانش آموز کشور سال گذشته فقط 3/5 میلیون نفر جذب پایگاه‌های تابستانی وزارت آموزش و پرورش شدند.

علی اکبرزاده

باید تاکید کرد در حوزه اوقات فراغت پژوهش کمی انجام شده، علاوه بر این هنگام استفاده از طرح و تجربه دیگر کشورها نیز بومی سازی‌ها بسیار مهم است

علی اکبرزاده: بالاخره خانواده‌ها در موضوع تربیت بچه‌های خود از هر شخصی اولتر هستند و مدیریت غنی سازی اوقات فرزندان در مرحله اول با خانواده‌هاست. بخش‌های دولتی و غیردولتی نیز می‌توانند با برنامه ریزی، خانواده‌ها را پشتیبانی کنند. به نظر ما یکی از وظایف خانواده‌ها بررسی و مشاوره با بچه‌های خود برای چگونگی گذراندن اوقات فراغت است؛ البته وظیفه جامعه نیز پشتیبانی از خانواده‌ها و فراهم کردن شرایطی است که این مساله بدرستی مدیریت شود. در مدیریت اوقات فراغت چقدر موفق عمل کرده ایم؟

علی اکبرزاده: نمی‌توان عدد و رقم خاصی داد. به نظر می‌رسد در جامعه ما برای گذران اوقات فراغت دانش آموزان به قدر کافی ظرفیت وجود دارد، اما مشکل، نبود برنامه ریزی مناسب است؛ مثلاً تابستان که می‌رسد اوقات فراغت مهم می‌شود در صورتی که اوقات فراغت در سال تحصیلی نیز برای تمام اقشار باید درست تعریف شود. برنامه ریزی مناسب برای اوقات فراغت دانش آموزان این شرایط را نیز به وجود می‌آورد تا آنها در آینده به عنوان والدین این مساله را برای فرزندان خود بدرستی مدیریت کنند. ما معمولاً با شروع تابستان با زمان زیادی از اوقات فراغت مواجه می‌شویم و نمی‌دانیم چگونه باید آن را مدیریت کنیم. در بخش دولتی که گوشه‌ای از آن را آموزش و پرورش به عهده دارد، سعی می‌شود با ایجاد پایگاه تابستانی، بسیج کردن تمام امکانات موجود از نظر نیروی انسانی و فضاهای موجود، شرایط لازم را برای ارائه خدمات به خانواده‌ها و دانش آموزان فراهم کرد. امسال نیز کار شروع شده و پیش بینی می‌کنیم تا پایان تابستان حدود 20 هزار پایگاه تابستانی بتوانند به دانش آموزان در زمینه اوقات فراغت کمک کنند.

طرح‌های زیادی برای حل مشکلات این حوزه مطرح شده است، اما به نظر می‌رسد این طرح‌ها فقط روی کاغذ به نتیجه می‌رسد.

نوری: برای حل این مساله پراکندگی جمعیت جوانان را نیز باید دید. آقای علی اکبرزاده در حوزه آموزش و پرورش صحبت می‌کند، اما تعدادی از جوانان در آموزش و پرورش، آموزش عالی یا حتی در پادگان‌ها مشغول گذراندن دوران سربازی خود هستند، به همین دلیل باید برنامه‌ای برای همه این افراد تهیه کرد. آموزش و پرورش، متولی آموزش رسمی کشور است و از او فعالیت تعریف شده‌ای می‌خواهند. درحالی که مهارتی که خارج از مدرسه آموخته می‌شود، می‌تواند پربارتر باشد. آموزش و پرورش می‌تواند برای گرفتن نتیجه بهتر از امکانات دیگر دستگاه‌ها مانند سازمان فنی و حرفه‌ای استفاده کند. اوقات فراغت را نباید به تابستان محدود کرد، زیرا اوقات فراغت یعنی وقتی فرد تکلیف خود را انجام داد به اختیار به فعالیتی

بپردازد که برایش رضایت آمیز است.

ایمانی: در طول سال تحصیلی نیز باید این بحث ها در انجمن اولیا و مربیان مطرح شود تا به سالم سازی اوقات فراغت و غنی سازی آن توجه شود، چون با شرایط کنونی، استفاده از فضای مجازی به سالم سازی نیاز دارد. به تفاوت اوقات فراغت دختران و پسران نیز باید توجه کرد. تنوع اوقات فراغت پسران بیشتر است. سازمان آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان کارهای مفیدی انجام داده اند، اما باید گفت بین وضع مطلوب و وضع کنونی فاصله وجود دارد. بخشی از وظیفه خانواده ها در تربیت و آموزش به وزارت آموزش و پرورش محول شده؛ یعنی نقش مکمل دارد و وزارت ورزش نیز در بخش های فوق برنامه می تواند فعال باشد. درباره اظهار نظر نسبت به موفقیت این دو نهاد نیز باید کارایی درونی و بیرونی آنها در نظر گرفته شود. باید دید آنها به اهداف خود رسیده و در ایفای نقش جوانان در جامعه موثر عمل کرده اند یا نه؟ نباید فراموش کرد نبود انسجام در اوقات فراغت، معلول های زیادی دارد و نمی توان آن را یک علت دانست. برای نمونه کانون هایی که آموزش و پرورش برای اوقات فراغت دانش آموزان تشکیل می دهد، کافی نیست. شاید سازوکار لازم را در اختیار ندارند، چون معلم ها می خواهند از تعطیلی تابستان استفاده کنند.

علاوه بر این بسیاری از دانش آموزان، مدرسه را درگیر آموزش های رسمی می بینند؛ بنابراین فعالیت های فوق برنامه از سمت مدرسه برای دانش آموزان جذاب نیست یا امکانات موازی خارج از مدرسه وجود دارد؛ مثل کلاس های نقاشی و موسیقی. ایمانی: برای رفع این مساله آموزش و پرورش می تواند پایگاه فعال تری داشته باشد و با ایجاد جاذبه در فعالیت های فوق برنامه خود، دانش آموزان بیشتری را تحت پوشش فعالیت های فوق برنامه قرار دهد؛ البته باید بودجه کافی نیز در اختیار داشته باشد. به نظرم می شود در طول سال تحصیلی از دانش آموزان نیازسنجی کرد که چه علاقه هایی دارند. علی اکبرزاده: آموزش و پرورش در حد بضاعت خود فعالیت می کند. در حد توان آموزش و پرورش از مدارس، هنرستان ها، پژوهش سراها و کانون ها برای برنامه ریزی اوقات فراغت دانش آموزان استفاده می کند. علاوه بر این، در طول سال تحصیلی نیز فعالیت های دیگری دارد مانند جشنواره هایی که با سوق دادن دانش آموزان به یادگیری مهارت خاص برگزار می شود. در کل کشور 300 اردوگاه داریم که در طول تابستان فعال هستند. 1200 کانون فرهنگی - تربیتی داریم که جزو 20 هزار پایگاه تابستانی آموزش و پرورش هستند و سال گذشته در تابستان بیش از سه میلیون و 500 دانش آموز را جذب پایگاه ها کردیم. اما جمعیت دانش آموزان حدود 13 میلیون برآورد می شود و می توان گفت آنها که به این پایگاه ها مراجعه می کنند تمام روزهای هفته را به این کار اختصاص نمی دهند.

علی اکبرزاده: درست است دانش آموز در تمام طول هفته در این پایگاه ها حضور ندارد، اما در این محل فضایی برای دانش آموز فراهم می شود تا مهارتی یاد بگیرد و خود آن را ادامه دهد. باید تاکید کرد مدیریت خانواده ها مهم است. به نظرم باید به سمتی برویم که موضوع غنی کردن اوقات فراغت را در طول سال تحصیلی به دانش آموزان آموزش دهیم و آنها را درگیر این موضوع کنیم. نباید منتظر ماند تابستان از راه برسد و بعد برای آن چاره اندیشی کنیم، چون نبود برنامه برای اوقات فراغت به مشکلاتی مانند پرسه زدن جوانان و نوجوانان در پارک و خیابان یا استفاده نادرست از فضای مجازی و ماهواره ها منجر شده است، زیرا در طول سال تحصیلی نتوانسته ایم به دانش آموزان یاد بدهیم برنامه ریزی درستی برای اوقات فراغت خود داشته باشند. به نظر می رسد نه فقط آموزش و پرورش به دلیل 13 میلیون دانش آموز باید درگیر اوقات فراغت باشد، بلکه تمام جامعه باید درگیر غنی کردن اوقات فراغت تابستان شوند. در جامعه ما متولی خاصی برای برنامه ریزی و انسجام و فعالیت های دستگاه های مختلف به منظور برنامه ریزی اوقات فراغت وجود ندارد. هر سازمانی برای خود برنامه ریزی کرده و به زیر مجموعه خود بخشنامه می کند. به همین دلیل برخی اوقات کارها موازی است.

ایمانی: در این میان، برنامه های پایگاه های تابستانی نیز نباید محدود باشد چون همه دانش آموزان را جذب نمی کند. در روان شناسی وقتی می گویم نیاز یعنی فاصله ای بین وضع موجود و وضع مطلوب وجود دارد، بنابراین باید از دانش آموزان پرسید وقتی در این پایگاه ها حاضر می شوند چه برآیندی به دست آورده یا این برنامه ها چه تاثیری بر آنها می گذارد. بنابراین باید متولی مشخصی برای اوقات فراغت در نظر گرفته شود. نهاد قدرتمندی که بتواند با گرفتن اعتبار مناسب برنامه ریزی مناسبی در این حوزه داشته باشد.

ایمانی: برای اوقات فراغت باید مدیریت کلان داشت و مانع فعالیت بخشی شد. سال گذشته حدود 3/5 میلیون از دانش آموزان از پایگاه های تابستانی آموزش و پرورش استفاده کرده اند. باید دید سال 92 این آمار چقدر بوده تا بتوان نتیجه گرفت، آیا روند مناسبی طی می کنیم یا این که کیفیت مدارس و پایگاه ها توانسته روند فزاینده ای داشته باشد. به هر حال باید برای دانش آموزان انگیزه لازم ایجاد کرد. برای رفع این مشکل تمام نهادهایی که می توانند در غنی سازی و سالم سازی اوقات فراغت نقش داشته باشند دست به دست هم دهند.

وزارتخانه و دستگاه های زیادی در این میان نقش دارند، اما نبود متولی مناسب سبب شده اهداف و برنامه های این نهاد ها متفاوت باشد.

نوری: در حوزه جوانان 26 دستگاه درگیر هستند، برخی مستقیم و برخی غیرمستقیم. برای نمونه آموزش و پرورش، آموزش عالی، هلال احمر، وزارت بهداشت اقتصاد، سازمان فنی و حرفه ای، سازمان مدیریت و برنامه ریزی و سازمان اوقاف برخی از این نهاد ها هستند. در حوزه جوانان هماهنگی و ساماندهی به شکل سند درآمده و آیین نامه اجرایی هیات دولت را نیز دارد. در این میان دستگاه ها کار خود را انجام می دهند، اما کیفیت و این که متناسب با نیاز جوانان باشد، قابل بحث است. به نظر می رسد تاکنون نتوانسته ایم علاقه و نیاز جوانان را شناسایی کنیم، چون برنامه هایی که در حوزه اوقات فراغت اجرا می

شود نتوانسته آنها را جذب کند.

نوری: برای رفع این مساله اوقات فراغت باید تقاضامحور شود. برای این کار از کمک سازمان های مردم نهاد استفاده می کنیم. اکنون حدود 500 سازمان مردم نهاد در این حوزه داریم که می توانند برای شناسایی نیاز های جوانان در حوزه اوقات فراغت کمک کنند. براساس نتایج تحقیقاتی که جامعه آماری آن 15 هزار نفر بود؛ جوانان 4 ساعت وقت فراغت روزانه دارند که در تابستان بیشتر می شود. بررسی ها نشان می دهد از سال 86 اوقات فراغت جوانان بیشتر شده و به 27 ساعت در هفته رسیده است. بنابراین ما باید برای آن برنامه داشته باشیم. در سردر ورودی سازمان جهانی اوقات فراغت نوشته شده «اوقات فراغت شما زندگی شماست» و براساس اعلام این سازمان، سطح آگاهی دولت و برنامه ریزان، خانواده و جوان باید برای بهبود وضع اوقات فراغت افزایش پیدا کنند. علاوه بر این قوانین حمایت کننده نیز باید تصویب شود تا سلیقه های شخصی اعمال نشود. مدیران حوزه اوقات فراغت نیز باید دوره و آموزش لازم را ببینند؛ در حالی که از همکاری بین المللی و مشارکت مردم نیز برای رفع این معضل باید بهره برد.

ایمانی

برای اوقات فراغت باید مدیریت کلان داشت و مانع فعالیت بخشی شد. تمام نهادهایی که می توانند در غنی سازی و سالم سازی اوقات نقش داشته باشند باید دست به دست هم دهند

با توجه به این که راهکارها برای غنی کردن اوقات فراغت مشخص است، چرا تاکنون نتوانسته ایم این مشکل را حل کنیم؟ ایمانی: باید بیشتر نسبت به اوقات فراغت جوانان حساس باشیم، چون آمارهایی که در حوزه اعتیاد مطرح می شود، نگران کننده است. باید برای اوقات فراغت جوانان و نوجوانان برنامه ریزی کرد، چون نوجوانان و جوانان وقتی بیکار می شوند سراغ بزهکاری می روند. باید اوقات جوانان و نوجوانان پر شود. آموزش و پرورش از 13 میلیون دانش آموز حدود 3/5 میلیون نفر را جذب پایگاه های تابستانی کرده است. علاوه بر این، همه جوانان به دنبال ورزش نیستند. چاره اش این است که باید برنامه های جذابی برای جوانان تدارک دید. علاوه بر این باید برای اشتغال جوان نیز کاری کرد. وقتی شخص شغل ندارد تمام اوقات او به مدیریت نیاز دارد. به نظر می رسد برای رفع این مشکل مسئولان باید از ظرفیت های بین المللی نیز استفاده کرده و با توجه به نیازهای شغلی که خارج از کشور وجود دارد، مهارت آموزی کنند. علاوه بر این باید از کمک والدین نیز استفاده کرد؛ مثلاً آنها می توانند در اردوها دانش آموزان و اولیای مدرسه را همراهی کنند و در برنامه های فوق برنامه دانش آموزان سهیم شوند. مثلاً اگر پدر یا مادری نقاشی یا خطاطی بلد است، باید از مهارت او در مدرسه استفاده کرد. افزون بر این، برخی دبیران بازنشسته نیز دوست دارند مدارس دوباره از آنها در تابستان استفاده کنند. برای غنی کردن اوقات فراغت جوانان و نوجوانان از تمامی این پتانسیل ها می توان بهره برد.

علی اکبر زاده: اکنون اردوهای جهادی ای داریم که دانش آموزان همراه مربیان خود در مناطق محروم حضور می یابند و فعالیت می کنند.

چرا با اینکه نسل قدیم امکانات امروزی را در اختیار نداشت، اما اوقات فراغت پربارتری داشت و مهارت های کاربردی زیادی کسب می کرد.

علی اکبرزاده: در قدیم اوقات فراغت بچه ها در تابستان با کار پر می شد. باید تاکید کرد همه این فعالیت ها برای امرارمعاش نبود بلکه در نظام شاگرد و استادی نوجوانان مهارت یاد می گرفتند.

نوری: علاوه بر این، نوجوانان و جوانان با حضور در جامعه اجتماعی می شدند.

ایمانی: هرچند برخی بچه ها به دلیل شروع فصل کار ماتم می گرفتند که تابستان در راه است، اما برآیند این فعالیت ها نسل پرکار و فعالی شد که در سازندگی کشور نقش زیادی دارد. برخلاف گذشته اکنون والدین، بچه ها را به فعالیت هایی می گمارند که جنبه تولیدی ندارد و بچه ها را با بازار کار و جامعه آشنا نمی کند؛ در حالی که این فعالیت ها توقع نوجوانان و جوانان را نیز بالا می برد. به همین دلیل باید بخشی از اوقات فراغت جوانان با مهارت آموزی جدی پر شود.

برای زنده کردن فرهنگ مهارت آموزی در خانواده ها چه راهکارهایی را می توان عملی کرد؟

علی اکبرزاده: والدین دست کم می توانند به شکلی برنامه ریزی کنند که فرزندان آنها بخشی از اوقات فراغت خود را برای مهارت آموزی نزد اقوام و آشنایانی که شرایط لازم را دارند، بگذرانند. در آموزش و پرورش امسال سعی کرده ایم موضوع مهارت آموزی را برای دانش آموزان بیشتر برجسته کنیم. به همین دلیل به پایگاه های تابستانی اعلام شده با هماهنگی های منطقه ای، سازمان های مرتبط را درگیر کنند. شعار امسال را نیز گذاشته ایم «تابستان با نشاط با کسب یک مهارت». اعتقاد داریم اگر دانش آموز به آنچه علاقه مند است پرداخته و مهارت به دست بیاورد بانشاط و اوقات فراغتش پربار می شود. مهارت چیزی فراتر از آموزش های درسی است و دانش آموز وقتی درگیر آموزش مهارت شود، کار او در پایگاه یا مدرسه تمام نشده و در ساعات فراغت خود نیز مهارت خود را تمرین می کند.

ایمانی: این در حالی است که در مدارس نیز فعالیت هایی مانند تئاتر، گروه سرود و ساخت روزنامه دیواری انجام نمی شود. به نظر می رسد در گذشته مدارس مجموعه فعال تری بودند، چون بیشتر مدارس سن تئاتر داشتند و فعالیت های متنوعی در طول سال تحصیلی برگزار می کردند. متأسفانه این فعالیت ها اکنون کمرنگ شده است.

شرایط به شکلی تغییر کرده که اگر مدارس بخواهند روی فوق برنامه ها تمرکز کنند والدین اعتراض می کنند که فرزندانشان از درس عقب می مانند. این نگاه نیز باید تغییر کند. می توان گفت هدف اولیای مدارس و والدین اکنون فقط درس و مشق کودکان است.

علی اکبرزاده: رواج چشم و همچشمی در جامعه سبب شده کودکان اصلا کودکی نکنند. در واقع بچه ها این روزها فقط درس می خوانند. باید تاکید کرد به اندازه کافی صندلی خالی در آموزش عالی برای نوجوانان و جوانان وجود دارد و بالاخره آنها وارد دانشگاه می شوند، اما چشم و همچشمی سبب شده خانواده ها برای ثبت نام دانش آموزان در کلاس های فوق برنامه درسی با یکدیگر رقابت کنند.

این مساله سبب شده مهارت آموزی در جامعه به فراموشی سپرده شود و مشکلات زیادی مانند دغدغه اوقات فراغت و بیکاری به وجود بیاید. برای رفع این مساله چه راه حلی می توان پیشنهاد کرد؟

علی اکبرزاده: رفع این مشکل به فرهنگسازی نیاز دارد، البته برای حل آن می توان به گذشته نیز نگاه کرد. ایمانی: انجمن اولیا و مربیان نیز باید فعال تر شود، چون ممکن است به اوقات فراغت بدرستی نگاه نشود و به آن توجه نکنند. برای بهبود وضع اوقات فراغت باید برنامه کلان داشته باشیم و نیازسنجی کنیم تا نیاز نوجوان و جوانان به دست بیاید و براساس آن برنامه ریزی صورت گیرد.

نوری: این در حالی است که فضاهای شهری نیز برای اوقات فراغت جوانان بدرستی مدیریت نمی شود مثلا در کشورهای دیگر خیلی روی پارک ها سرمایه گذاری می کنند یا برای غنی شدن اوقات فراغت جوانان، سینما و کتابخوانی رواج می یابد. باید تاکید کرد خلاقیت نوجوانان در فعالیت های اوقات فراغت شکوفا می شود. شش رویکرد در اوقات فراغت وجود دارد؛ اقتصادی، اجتماعی و آسیب شناختی، جنسیتی، مشارکتی و منطقه ای. در این میان تمرکز ما بر رویکرد آسیب شناختی است و نگرانیم نوجوان و جوان ما آسیب نبیند. این درست است، اما نباید فقط به این رویکرد بپردازیم. مثلا روسیه برای جوانان خود سه رویکرد اصلی اجتماعی شدن، انجام کار داوطلبانه و میهن پرستی را دنبال می کند.

نوری

تمرکز ما روی رویکرد آسیب شناختی اوقات فراغت است اما باید به رویکردهای دیگر، مانند اقتصادی، اجتماعی، جنسیتی و مشارکتی نیز ایمانی: افزون بر این باید برنامه مشخصی برای رشد نوجوان و جوانان داشته باشیم و با توجه به سن آنها برایشان برنامه تعریف کنیم.

آقای نوری بحث رویکرد آسیب شناختی در اوقات فراغت را مطرح کرد. یکی از مشکلات امروزی والدین استفاده بی رویه نوجوانان از فضای مجازی است. چگونه می توان از این فضا برای غنی کردن اوقات فراغت جوانان بهره برد؟

ایمانی: برای آموزش مجازی باید از فضای مجازی استفاده کرد. اکنون گروه های مختلفی میان نوجوانان و جوانان در فضای مجازی تشکیل شده است. آموزش و پرورش نیز می تواند معلمان را در این گروه ها داشته باشد و از طرف معلمان برای دانش آموزان پیام فرستاده شود و آنها پاسخ دهند.

بنیاد بازی های یارانه ای نیز باید بازی های تولیدی ای معرفی کند که بومی باشد تا نوجوانان آسیب نبینند. علاوه بر این در کلاس درس نیز نباید فقط از تخته ماژیک یا گچ استفاده کرد، بلکه می توان از فناوری و فضای مجازی نیز بهره برد و هرچه بیشتر، این فضا را در خدمت تعلیم و تربیت درآورد. برای رسیدن به این هدف باید کلاس هایی برای دانش آموزان در نظر گرفت تا بتوانند از فضای مجازی استفاده بهتری کنند. در این کلاس ها باید امکانات خوب فضای مجازی را به نوجوانان و جوانان معرفی کنیم.

علی اکبرزاده: برخی والدین می گویند بچه ها در این حوزه از ما جلوتر هستند، اما باید گفت والدین عقب مانده اند. در سیستم تربیتی باید این موضوع درست تعریف شود و در خدمت آموزش قرار گیرد. در برهه ای از زمان ما این موضوع را پس زدیم و تصور کردیم فضای مجازی می خواهد فرهنگ را خراب کند. در واقع ما درست عمل نکردیم. اکنون دیر نشده و می توان مساله را بدرستی مدیریت کرد. برای نمونه، وزارت آموزش و پرورش تفاهم نامه ای با وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات دارد با این هدف که بتوان از این فضا استفاده بهتری کرد.

باتوجه به چهار فصل بودن کشور می توان از گردشگری داخلی نیز برای غنی کردن اوقات فراغت جوانان و نوجوانان بهره گرفت، زیرا به این شکل می توان آنها را با فرهنگ کشور آشنا کرد و مانع فراموش شدن بسیاری از هنرهای بومی کشور شد.

علی اکبرزاده: مکان های دیدنی زیادی در کشور ما وجود دارد که نوجوانان در تابستان ها می توانند به آنجاها سفر کنند و کشور خود را بهتر بشناسند. اکنون خیلی از هنرهای بومی کشور در حال از بین رفتن هستند. بهترین فرصت برای احیای آنها استفاده از اوقات فراغت است. در کنار پرداخت به فناوری باید به سنت نیز بپردازیم، زیرا اگر از سنت غفلت کنیم ضربه جبران ناپذیری خواهیم خورد.

ایمانی: شاید این سفرها هزینه بر باشد، اما می توان با استفاده از فضای مجازی مقدمات سفر مجازی را برای نوجوانان و جوانان فراهم کرد.

نوری: در بخش جوانان وزارت ورزش و جوانان برنامه ای داریم تا جوانان با فرهنگ بومی خود بیشتر آشنا شوند.

ایمانی: یکی دیگر از مشکلات کشور در زمینه اوقات فراغت این است که وقتی دولت تغییر می کند، تمامی مدیران نیز عوض می شوند، اما از تجربه مدیران سابق نیز باید استفاده کرد. برای مدیریت اوقات فراغت به متولی مشخص نیاز داریم البته این متولی نباید نهاد جدیدی باشد بلکه باید وزارتخانه هایی مانند آموزش و پرورش، علوم و ارشاد و ورزش و جوانان این مسئولیت را به عهده بگیرند.

قبل از انتخاب متولی باید دید آیا برای مدیران و تصمیم گیران همه زوایا و مشکلات این حوزه مشخص شده است یا نه؟ علی اکبرزاده: پیش از هر کاری باید کارپژوهشی کرد. باید تاکید کرد در حوزه اوقات فراغت کار پژوهشی کمی انجام شده است.

در این میان بومی سازی کردن طرح ها نیز بسیار مهم است. برای این که در آینده بتوانیم مسائل این حوزه را برطرف کنیم باید کارهای پژوهشی تعریف کنیمدر واقع بخشی که متولی اوقات فراغت می شود باید به پژوهش نیز بپردازد. مساله دیگر، توزیع مناسب امکانات و فضاهای آموزشی است، زیرا استان های متنوعی داریم. در پژوهش هایی که انجام می شود باید نیاز مناطق و استان ها شناسایی شود و متناسب با آنها عمل کنیم. برنامه ای که در تهران اجرا می شود حتما در استان های دیگر متفاوت است.

ایمانی: باید شیوه مدیریت اوقات فراغت جوانان را در دیگر کشورها بررسی کرد و از هر کدام که با فرهنگ ما همخوانی دارد، استفاده کنیم. از جوانان نیز باید پرسید به چه چیزی نیاز دارند. در بحث سالم سازی اوقات فراغت نیز می توان از تجربه دیگر کشورها استفاده کرد، زیرا ما تنها کشوری نیستیم که از فضای مجازی آسیب می بینیم. نکته مهم دیگر این است که جوانان را نیز در این حوزه باید مشارکت داد و بخشی از فعالیت ها را به آنها واگذار کرد. برای حل شدن مشکلات این حوزه مسئولان باید اوقات فراغت را جدی تری بگیرند نه این که در اوقات فراغت خود به آن بپردازند.

نوری: اوقات فراغت باید در کانون توجه دولت، خانواده و جوانان قرار بگیرد. در واقع اگر بخواهیم کشور توسعه و نشاط پیدا کند باید به اوقات فراغت توجه بیشتری کنیم. این مساله نیز محقق نمی شود مگر این که در این حوزه ها فعال تر عمل کنیم. نکته دیگری که باید به آن توجه کنیم فراهم آوردن شرایط مناسب برای تقاضا محور شدن اوقات فراغت جوانان است. پرتال جامع اوقات فراغت آماده خواهد شد تا امکانات و محتوای تولید شده روی آن قرار گیرد و پرداختن به اوقات فراغت تخصصی تر دنبال شود. مشکل دیگری که در این حوزه وجود دارد تفاوت نگاه والدین و مسئولان به جوانان است. بالابردن سطح آگاهی عمومی می تواند این مشکل را حل کند. دولتمردان نیز باید در کنار نهادهای علمی قرار گیرند تا اطلاعات شان به روز باشد تا بتوانند تصمیم های بهتری بگیرند.

جامعه

مهدی آیینی